

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

XVII.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

stionem, an scilicet mali in inferno peccaturi sint, in tres secat partes: *Primò*, inquit, *quæritur*, utrum damnati velint se peccasse? *Secundò*, utrum voluntate deliberativâ damnati malint non esse, quam esse se? *Tertid*, utrum damnati mallent omnes esse damnatos, quam quosdam beatos? Ad primam autem quæstionem, quæ propriè hujus est loci, ita respondet: *Dicendum*, quod mala voluntas dicitur dupliciter, ut actus & habitus. Dico ergo, quod timor servilis damnatis non aufert habitum voluntatis, sed aufert actum. Iste enim non vult luxuriari, quia timet puniri de ipsâ voluntate. Tamen habitum non aufert: quod patet, quia si separaretur impunitas, vellet utique luxuriari. Sic intelligendum est in damnatis, quod dolor pœnalis aufert ab ipsorum voluntate actum volendi peccare, quod revera damnati non appetunt luxuriari nec dominari propter pœnas, quas ex illis actibus sentiunt se incurrisse. Habent tamen habitum voluntatis male, per quam appeterent peccare, si non crederent se puniri. Si ergo quæras, utrum damnati nolint peccasse, dico, quod nolunt non propter hoc, quod peccatum eis displiceat, quasi injustum, sed quod eis displicet pœna justa. Et idèd malam habent voluntatem, hoc volendo. Et idèd adhuc vivit in eis voluntas peccandi, licet dolore pœnarum impediatur, ne exeat in actum suum. Vides hic clarissimè expositam esse Augustini sententiam & cum libro de Fide ad Petrum Diaconum conciliatam, quam conciliationem luculentioribus verbis innuimus, supra, §. IV.

XVI. Albertus Magnus, ordinis Prædicatorum, qui teste Platinâ, sub Urbano IV. tantæ modestiæ fuerat, adeoque lectionum appetentissimus, ut Ratisbonensem Episcopatum abnuerit, quem tumultu & armis gubernari interdum opus erat, ut nunc etiam apud Germanos mos est: quæstionem Sententiarum in terminis tractat, negatque, damnatos, quibus & dæmones accenset, peccaturos esse. Cujus argumenta in utramque partem adducta suo loco expendemus.

XVII. Progrediamur nunc ad duarum in Scholâ familiarum Principes, Thomam & Scotum, quorum ille Bonaventuræ discipulus, & Alberti M. discipulus, spreitis, quæ ei offerebantur, dignitatibus, cum è Comitibus Apuliæ duxisset originem, totum se studiis dedit, cathedramque Parisiensem & Coloniensem primarias exornavit, à Johanne XXIII. P. quinquagesimo, postquam è vivis excesserat, anno inter Sanctos relatus; de quo Angelico Doctore, (is enim ob ingenii acumen ei apud suos titulus est) sic judicat Franc.

Bar-

Bartholomæus de Spina, Præfat. in secundam secundæ: Cujus sapientiam Christus per se approbat, Beatissima virgo collaudat, Petrus & Paulus edocent & commendant, (miracula loquitur) Universitas Parisina miris effert præconiis, summus Antistes Urbanus sectandam proponit & amplectendam præcipit, quis non vereatur, amplectetur, extollat? Is igitur quamquam propositum à Magistro dubium in plurimas quæstiones distinguat, prima tamen & quinta propriè huc spectant, Part. III. Summ. Theol. Add. Qu. XCIIIX. in quibus Magistri vestigiis non ita præse insistit. In Concl. ad art. 1. ubi quæritur, an damnatorum voluntas sit mala? Respondet: Dicendum, quod in damnatis potest duplex voluntas considerari, scilicet voluntas deliberativa & voluntas naturalis. Naturalis quidem non est eis ex ipsis, sed ex actione nature, que in natura à hanc inclinationem posuit, que naturalis voluntas dicitur: unde, cum natura in eis remaneat, secundum hoc bona poterit esse in eis voluntas naturalis. Sed voluntas deliberativa est eis ex seipsis, secundum quod in potestate est eorum inclinari per affectum ad hoc vel illud: & talis est in eis voluntas solum mala; & hoc idè, quia sunt perfectè averfi à fine ultimo recte voluntatis, nec aliqua voluntas potest esse bona, nisi per ordinem ad finem prædictum. Unde etiam, etsi aliquid bonum volunt, non tamen bene volunt illud, ut ex hoc voluntas eorum bona dici possit. Articulo V. ubi quæritur: Utrum damnati odio habeant Deum? concludit: Dicendum, quod affectus movetur ex bono vel malo apprehenso. Deus autem apprehenditur dupliciter, in se, sicut à beatis, qui eum per essentiam vident, & per effectus, sicut à nobis & damnatis. Ipse igitur in seipso cum sit per essentiam bonitas, non potest alicui voluntati displicere. Unde quicumque eum per essentiam vident, eum odio habere non possunt: Sed effectus ejus aliqui sunt voluntati repugnantes, in quantum contrariantur alicui, & secundum hoc aliquis non in seipso, sed ratione effectuum Deum odire potest. Damnati ergo Deum percipientes in effectu justitiæ, qui est pœna, eum odio habent, sicut & pœnas, quas sustinent. Sed verò neque illa deliberata in malum voluntas, neque hoc odium Dei peccatum est Aquinatis meritorium: Nam sicut bona voluntas in beatis non erit meritum, sed præmium: ita mala voluntas non erit in damnatis demeritum sed pœna tantum, dicente Thomâ, Concl. ad Art. VI. & Resp. ad III. Necessitas peccandi excusat à culpâ, in quantum est necessitas quadam, quia omne peccatum oportet esse voluntarium. Cæterum quæstionem, an peccata actualia à damnatis perpetrentur, non discussit. In Quodlibeta-

libus tamen Quæstionibus, Quodl. III. artic. XXIV. odium & blasphemiam Dei damnatis tribuit. Nam ad quæstionem, utrum damnati gaudeant de pœnis inimicorum suorum, inter alia respondet, *Dicendum, quod pœna inimici considerata ab eo, qui est in inferno, habet quodammodo rationem delectabilis, & quodammodo rationem tristabilis. Rationem quidem delectabilis habet, in quantum impletur voluntas damnati de malo inimici sui. Sed ex aliâ parte habet rationem tristabilis propter duo. Primum quidem, in quantum in pœnâ inimici impletur divina iustitia, quam odium & blasphemant damnati in inferno, secundum illud Apocalypf. 16. Æstuaverunt homines æstu magno & blasphemaverunt nomen Domini. Secundo propter vermem conscientia.*

XVIII. Subjungemus Thomæ unicum five sectatorem sive interpretem. Is est Petrus de Palude, ordinis Prædicatorum, Patriarcha quondam Hierosolymitanus, quem Fr. Paulus Soncinas, qui eum primum edidit Venetiis, A. D. M. CCCC. LXXXV. hoc encomio prosequitur: *Fuit Petrus vir sacris nostris initiatus, bonarum quoque artium consummatissimus quidam Præceptor ac illustrator, usque aded, ut nulli hominum ætatis suæ aut magnitudine animi, aut scientiarum copiâ, aut humanarum rerum usu atque consilio, aut ullo virtutis genere inferior unquam habitus sit. Quinimò solum Thomam huic Petro præfert: Nolim autem eum, ait, prætulisse Thomæ, quem Thomas numen quoddam in terris fuit, cui latini omnes ac græci & barbari auctores cedant: sed ingenuè illud fateor, nullius cujuscumque alterius editionem his Petri commentariis, aut multitudine quæstionum, aut sententiarum copiâ, aut proprietate sermonis æquari vel comparari posse. Hic tantus vir, cum multitudine quæstionum abundare dicatur Soncinati, in ultimâ tamen distinctione magis, quam cæteri omnes, deficit, & quæstionem de damnatorum obstinatione vix paucis ex Thomâ verbis decidit: Tertia, inquit, quæstio est de obstinatione, quod mittentur in tenebras, non solum exteriores, sed interiores. Obscuratum est insipiens cor eorum. Non possunt enim bonum benè velè, sed omnis voluntas eorum deliberativa est mala.*

XIX. Thomæ Aquinati integro post mortem ejus seculo perpetuus surrexit adversarius, Johannes Duns, Scotus, dictus quidem à suis solenni encomio *Doctor subtilissimus*, qui tamen subtilitate suâ adedè obscurè haud rarò philosophatur, ut nec discipuli ejus, quid magister vel ipsi velint, explicare se satis queant. Hic ille